

ŞAHSİ KAZILAR FOTOĞRAFHANESİ

Adnan Saracoğlu

Düşüp kırılmayan bir bardakta hikmet aramak veya onun ne olursa olsun kırılması için suç duyurusunda bulunmak; iki ayrı kuşağı, iki yaşama, inanma biçimini yansıtan bereketli bir kalkış noktası.

Bardağın ruhu var bu anlatıda, ötelere uzaklara kalkıp giden uçakların, yapılan kazıların... Hepsinin bir görünür yanı, ilgi uyandıran maddi yönü, bir de görünmez, akla çalınan, kalbe dolan manevi yanı. Göl ile yarenlik eden, istasyonu kadim dostu bilen yazar için çok görmüyoruz bu serseri derinliği.

Orta çocukluk çağını yaşayan İdil, okul arkadaşları Behice ve Nâzım ile sıkıcı rutinleri, göğü kollayan deli dolu uçak avlarıyla dengelemeye çalışırken, evdeki dedesi -iyi namı Mutfakkuşu kötü namı Taşkafa- Afrika Futbol Şampiyonası ile yatıp kalkıyor. Çift televizyonu her daim açık ve spora ayarlı dede, kitabın temel metaforu ve arkeoloji çalışmalarının gizli öznesi.

Tipik öğretmenler dünyasının ortasına başıbozuk bir Celalî gibi düşen Hikmet öğretmen, İdil ve arkadaşlarının ezberini bozar. Her ezber böylesi hoş bozulsa; İngilizce öğretmeye gelmiş Hikmet adlı gencecik bir arkeoloğun sınıfı müzeye çevirip, ailenin gizli saklı antikalarını, hatıralarını kazıp bulmaya, buluntuları anlamlandırmaya çalışmasıyla... Hikmet öğretmenin cinsiyetini sonuna kadar belirsiz bırakıp başka ezberleri bozmak da mümkünken, hafif bir belirsizlikten kısa bir şaşkınlık damıtmakla yetiniyor yazar.

İleride patlayacak bir silah çıkmıyor karşımıza belki ama İdil'in sınıf müzesine uygun hatıra arayışında tozlu kuytulardan çıkardığı fotoğraf albümü binlerce patlamaya denk bir muammayı, bir sırrı, uğraştırıcı bir arkeolojik kazıyı işaret ediyor. Siyah beyazında altı, renklisinde yedi kişinin olduğu fotoğraftaki tek

farkı bulun! Farkı bulun ve ailenizin sakladığı hazineni keşfedin.

Öğretmen dünyasını çok boyutlu ve alabildiğine anlamlı detaylarla yansıtan, ülkemizdeki alınganlık yeteneğini aklıma getirdiğimde meslektaşlarının tatlı-sert hışmına uğrayacağını düşündüğüm yazar, popüler kültüre mal olmuş malzemeyi kullanmaktan kaçınmayarak Hikmet öğretmen ile *Ölü Ozanlar Derneği* arasına tarifeli uçak seferleri koyar. Öğretmenin, kendisine uygun gördüğü "Kaptan" namının ne menem bir şey olduğunu İdil'in babası Gündüz'ün ağzıyla mühürler. "Kaptan... Kaptanım... Hey Kaptan!" Öğretmenler odasının değişime kapalı dekoru Whitman'ın haz dolu, coşku dolu, hayat dolu dizeleleriyle tehdit edilir. İdil'in akıllara zarar pembe beyaz yalan dolu planında ise spotlar muhterem Bill Murray'e doğrultulur. Babasını ancak fetiş oyuncusuyla tavlayacağını düşünen ve az biraz yalanla demiri bu tavrda döven İdil, kendisi başka film çevirirken babasını sinemadaki filmle baş başa bırakır. Yalan yemiyle gerçeğin tutulduğu bu avın, ahlakçı anlayışa sırt dönerken esaslı bir tartışmayla bizi baş başa bıraktığını söylemeliyim. Yoksa kem aletle kemâlat olur mu?

Anne-Baba çetesi, anne hanım gibi sevimli çocuk ötekileştirmelerine, Behice'nin şoför Nebahat kılıklı annesinin, Nâzım'ın; adadığı adak mukabili sınıfta midye dağıtan babasının ve İdil'in annesiyle paylaştığı ayakkabıların, babasının izini sürdüğü yanlış hesaba yatan paraların eşlik ettiği kitabın merkezinde hayatı katman katman dolduran arkeoloji çalışmaları var.

Bitlis'inden ayrı düşen Saroyan'ın, yerinden edilen Emek sinemasının, Çekmece Gölü'nün sularına karışan antik Batonea'nın, kapısındaki kilidin ardında, tozun altında kalan okul kütüphanesinin, fotoğraflardan kazınan, baba evini terk eden çocukların, kendine has kişiliğinin bir benzerini çocuğu gösterdiğinde ona sırtını dönerken sevgisini kalbine gömen babaların... Sabırla arayıp tarayıp bütün parçalarına ulaşmak ve onları en geniş varlığıyla anlamlı hâle getirmek arkeolojinin işi değilse nedir?

Aile ilişkileriyle okul ilişkilerini; öğrencilik halleriyle öğretmenlik hallerini, ebeveynlik dertleriyle çocuksu dermanları sadeleştikçe güzelleşen ve derinleşen bir anlatıda buluşturan yazarın yeni gripliklerine, ömür adamlıklarına, güzel istasyonlarına, derin kazılarına hasretle... ■

Taşkafa
Ömer Açık
Güneş Kitaplığı